Peer Reviewed Journal

ISSN 2319-8648

Impact Factor (SJIF)

Impact Factor - 7.139

Current Global Reviewer

International Peer Reviewed Refereed Research Journal Registered & Recognized
Higher Education For All Subjects & All Languages

Special Issue 20 Vol. I
on

भारतीय समाज और विकलांग (दिव्यांग) विमर्श

Indian Society & Ideology of Disability

October 2019

Associate Editor
Dr. Shivaji Wadchkar

Guest Editor
Principal Dr. V.D. Satpute

Assistant Editor
Dr. V.B. Kulkarni
Dr. A.K. Jadhav
Dr. S.A. Tengse

www.publishjournal.co.in

CURRENT GLOBAL REVIEWER

Special Issue XX , Vol. I
Octomber 2019

Peer Reviewed
SJIF

ISSN : 2319 - 8648
Impact Factor : 7.139

Late Ramesh Warpudkar ACS College Sonpeth Pin-431516 Sonpeth Dist.Parbhani

Impact Factor – 7.139 **ISSN – 2348-7143**

Current Global Reviewer

Peer Reviewed Multidisciplinary International Research Journal

PEER REVIEWED & INDEXED JOURNAL

October 2019 Special Issue- 20 Vol. I

भारतीय समाज और विकलांग (दिव्यांग) विमर्श

Indian Society & Ideology of Disability

Chief Editor
Mr. Arun B. Godam

Associate Editor
Dr. S.A. Wadchkar

Guest Editor
Dr. Vasant Satpute

Assistant Editor
Dr. V.B. Kulkarni
Dr. A.K. Jadhav
Dr. S.A. Tengse

Late Ramesh Warpudkar ACS College Sonpeth Pin-431516 Ta Sonpeth Dist. Parbhani

CURRENT GLOBAL REVIEWER

Special Issue XX , Vol. I | Peer Reviewed | ISSN : 2319 - 8648
Octomber 2019 | SJIF | Impact Factor : 7.139

Current Global Reviewer

Peer Reviewed Multidisciplinary International Research Journal

PEER REFREED & INDEXED JOURNAL

SPECIAL ISSUE – 20 Vol I

Title of the issue **भारतीय समाज और विकलांग (दिव्यांग) विमर्श**

Indian Society & Ideology of Disability

© All rights reserved with the College & publisher Price : Rs. 400/-

PUBLISHED BY

Editor – Arun Godam
Latur

Guest Editor

Principal Dr. V.D. Satpute

Associate Editor

Dr. Shivaji Wadchkar

Assistant Editor

Dr. V.B. Kulkarni, Dr. A.K. Jadhav, Dr. S.A. Tengse

PRINTED BY

Shaurya Publication
Old MIDC , Near Kirti Gold Chowk, Latur
Email- hitechresearch11@gmail.com

EDITION :
Oct. 2019

CURRENT GLOBAL REVIEWER

Special Issue XX , Vol. I | Peer Reviewed | ISSN : 2319 - 8648
Octomber 2019 | SJIF | Impact Factor : 7.139

Late Ramesh Warpudkar ACS College
Sonpeth
Pin-431516
Ta.Sonpeth Dist.Parbhani

35. "भारतीय साहित्य में चित्रित विश्व विख्यात विकलांग चरित्र" 161
कांबळे ज्योती शशिकांत

36. विकलांगता को वरदान समझना चाहिए 163
डॉ.गोविन्द पांडव

37. हिंदी कहानी साहित्य में विकलांग विमर्श 167
डॉ. रेणुका मोरे

38. हिंदी कहानियों में विकलांग विमर्श 169
डॉ. अर्चना पत्की

39. "भारतीय समाज एवं विकलांग विमर्श" 173
सुरेखा कचरू थोरात

40. विकलांग चरित्र और कथा साहित्य 176
किशोर श्रीमंत ओहोळ

41. 'खंजन नयन' और विकलांगता 179
डॉ. प्रकाश बन्सीधर खुळे

42. हिन्दी साहित्य एवं विकलांग विमर्श 182
प्रा.डॉ.शिवाजी वडचकर

43. विकलांग विमर्श (चिकित्साविज्ञान, मनोविज्ञान, समाजविज्ञान तथा साहित्य के संदर्भ में) विमर्श क्या है ? 186
डॉ. सतीश यादव

44. अपंगत्वावरील विजय स्टीफनहॉकिंग 191
प्रा.डॉ.आंधळे बी.व्ही.

45. बालगीतों मे विकलांगो का वर्णन 194
शेख शकिला अल्ताफ हुसेन,

46. अपंगाकडे सकारात्मक दृष्टीकोनातून पाण्याची गरज 197
प्रा.डॉ. यु.टी. गायकवाड

Late Ramesh Warpudkar ACS College Sonpeth Pin-431516 Ta.Sonpeth Dist.Parbhani

CURRENT GLOBAL REVIEWER

Special Issue XX , Vol. I | Peer Reviewed | ISSN : 2319 - 8648
Octomber 2019 | SJIF | Impact Factor : 7.139

अपंगत्वावरील विजय स्टीफनहॉकिंग

प्रा.डॉ.आंधेळे बी.व्ही.

के.रमेश वरपुडकर महा.सोनपेठ, जिल्हा. परभणी

प्रस्तावना :

अपंगत्व ही एक अपूर्णअवस्था आहे. पूर्णात्वाचा अभाव म्हणजे अपंगत्व होय. मानवी शारिराच्या अवयवांची प्रमाण बद्ध वाढ न होणे म्हणजे, अपंगत्व होय. जन्मता, आजाराने किंवा कुपोषणामुळे, व्याक्तिच्या एखाद्या इंद्रीयाचीकार्यक्षमताकमीहोणे म्हणजे अपंगत्व होय. अपंगत्व हा एक शाप मानला जातो, हे अपंगत्व शारिरिक जसे असतेतसेचते मानसिकही असते. मनिमंदत्व, अंधत्व कर्णबद्धिरपणा, विकलागंता, वाचादोष, अपस्मार, स्वमानता, अतिचंचालता असे अनेकप्रकारचे अपंगत्व असते.हे अपेगत्व अनुवांसिक कारणाने,अपघाताने किवा आजारने येते. अपंगत्वाच्या कार्यक्षमतेनुसारत्याचेक्षेणदिद्ध वर्गीकरण करण्यात येते.प्रसिद्ध प्राचीन राजकीय विचारवंत यकेरो याने आपल्या आदर्श राज्याच्या संकल्पनेत अपेग व्याक्तींना कोणतेही स्थान दिले नाही.तसेचअरिख्टोटलसुद्धासक्षम नागरिकांनाच स्थान देतो.भारतीय राजकीय विचारवंत कौटिल्य सप्तांग सिद्धांत मांडून राज्याला मानवी शारिराची उपमा देतो.प्लेटो एकेठिकाणी म्हणतो,सुदृढ शरिरातचसुदृढ मन तयारहोते.

परंतू याच अपंगत्वाला एका वरदान मानून जगातील अनेक अपंग व्यक्तिनी सर्वसामान्य सुदृढमानसाला लाजवेल असेकार्यकेले आहे. यामध्ये प्रामुख्याने आयजॅक न्यूटन (बहिरा) हेलनकेलर (अंध) अल्बर्ट आईन्टाईन (मानसिक विकलांग) प्रसिद्ध टॉलिवुड अभिनेता टॉमक्रुज (बोलण्यात अडळणे) बॅडमिंटन चॅम्पियन गिरिश शर्मा (पायाने अपंग) विश्वचॅम्पियन पाहणे. भारत कुमार (हाताने अपंग) सुधा चंद्रनशास्त्रीय नृत्यांगना (पायाने अपंग) अरूणिमा सिन्हा (एव्हरेस्ट सरकरणे) एका पायाने अपंग रईद्र जैन (अंध) संगितकार यासारख्या अपंगत्व असालेल्या अनेक व्याक्तींनी जागतिक पातळीवर आपले नाव केले आहे.

अपंग व्यक्तिच्या या कार्याची दखलघेऊन सन 1992 सालापासूनसंयुक्त राष्ट्र 3 डिसेंबर हा दिवस आंतरराष्ट्रीय अपंग व्यक्ति दिन (International day of persons with Disabilites) म्हणूनसाजराकरते.अपंग व्यक्तीच्या हक्काविषयी जनजागृती व्हावी या उददेश्यानेहा दिवस साजराकेला जातो. आज जगाची लागसेख्या सात अब्ज्जा पेक्षा अधिक आहे. यात जवळजवळ एक अब्ज लोकांना विविध स्वरनूपाचे अपंगाच आहे. यातील80% अपंग व्यक्ती विकसनशील देशात राहतात.यावरून अपंगत्वाची ही समस्या कीती मोटी आहेहे आमच्या लक्षात येते. आमच्या शारिरिक अपंगत्वावर मात करून प्रसिद्ध भौतिकशास्त्रज्ञ स्टिपनहॉकिंग यांनी जे अनेमोल योगदान दिले आहे.त्यांच्या कार्याचासंशोधनात्मक अभ्यास प्रस्तूत शोध निबंधन करण्यातयेणार आहे.

स्टीकनहॉकिंग अल्पपरिचय:-स्टीफन विल्यम हॉकिंग प्रसिद्ध भौतिकशास्त्रज्ञ यांचा जन्म 8 जानेवारी 1942 रोजी ऑकफर्डईगलंड) येथे झाला. त्याच्या वडिलाचे नाव डॉ, फ्रँकहॉकिंग असे असून आईचे नाव इसाबेल हॉकिंग असे आहे.स्टीफनहॉकिंग यांचे वडिल प्रसिद्ध जीवशास्त्रज्ञ होते व आई वैदयकिय सेशोधनहोत्या.त्यांच्या घरची परिसस्थिती बेताची हाती.स्टीफनहॉकिंग यांना वाचन,संगीत, गणित व भौतिकशास्त्राची विशेष आवड होती.आपल्या मुलाने गणित हा विषय घेवून ऑकसफर्ड विद्यापीठात शिक्षण घ्यावे असे त्याच्या वडिलांना वाटत होते. पण त्यांनी 1959 मध्ये वयाच्या 17 व्या वर्षी कॉसमॉलॉजीहा विषय निवडून शिक्षणास सुरूवात केली.1962 मध्ये ऑक्सफर्ड, विद्यापिटातून त्यांना पदवी संपादनकेली. पढेत्यांनी सिग्युले रिटीज अँडडी जीओमेट्री ऑलस्पेसटाईम या विषयावर प्रवंध लिहून डॉक्टरेट मिळविली.

CURRENT GLOBAL REVIEWER

Special Issue XX , Vol. I
Octomber 2019

Peer Reviewed
SJIF

ISSN : 2319 - 8648
Impact Factor : 7.139

या प्रबंधासाठी 1966 मध्येस्टीफनहॉकिग यांना ऍडम्सप्राईस मिळाले. पुढेत्यानी कृष्णविव, आईनस्टाईनया सापेक्षनावर या विषयी संशोधनकरून जागतिक पातळीवर आपले नाव, केले.एका असाध्य आजारामुळे त्यांना अपंगत्व आले.पण या अपंगत्वावर विजय मिळून जगाच्या इतिहासात सुवर्ण अशरांनी नाव कोरले.अशाया थार शस्त्रज्ञाचे निधंन 14 मार्च 2018 रोजीकेम्बीज (इंगलंड) येथे आले.

स्टीफनहॉकिंगच्या अपंगात्वाचे स्परूप:-स्टीफनहॉकिंगहे जन्मता सुदृढहोते. पण सन 1962 मध्ये सुट्टीवर घरी आले असताना अचानक त्रास होऊ लागला. उपचासाठी अनेक डॉक्टरांना दाखविण्यात आले पण रोगासंबंधी काहीच उपाय होत नव्हता तेव्हा 8जानेवारी 1963 या आपल्या 21 व्या वाढदिवस साजराकरण्या आगोदरस्टीफनहॉकिंगयांना असाध्य आजार आसल्याने नित्पन्न झाले. या रोगात्न इंग्लंडमध्ये मोटर न्युरॉन डिसीज (MND) म्हणतात.तर याच रोगाला असेटिकेत अमायोट्रॉफीकस्कोरोसिस(ALS) असे म्हणतात.

या आजारामुळे मानवी शरिरातील स्नायूंवरील नियंत्रन हळूहळूसंपते.अडखळत बोलणे, अन्न गिळण्यास त्रास होणे, चालणेफिरणे बंद होणे असेहो.या आजारामुळे माणसाच्या सर्व हालचाली मंदावतात. आणि माणूस मृत्यूससामोरे जातो. या अपंगत्वाचे निदन झाल्यावर स्टीफनहॉकिंगहे जेमतेम दोन वर्षे जगतील असे डॉक्टरांनीसांगितले. पण आपाल्या प्रबळ इच्छाशक्तीच्या जोरावर स्टीफनहॉकिंग पुढे वयाच्या 76 व्या वर्षापर्यंत जगले .आणि या काळातत्यांनी अनेक नवनवीन शोध लावले.

स्टीफनहॉकिंग यांचे अपंगत्व इतके भयंकर होतेकी, त्यांना चालता फिरण्यासाठी व्हील चेअरचा आधार घ्यावा.याच्या लागला याच व्हील चेअर एकसंगणक जोडलाहोता.या संगणकाच्या सहय्यानेस्टीफनहॉकिंग आपलेसंशोधनकार्यकरत यातच 1985 मध्ये त्यांना न्युयोनिया हा आजारझाला यात त्यांच्या पूर्ण आवाज गेला.

स्टीफनहॉकिंगचे योगदान:- विश्वाचे कोडेसोप्या भाषेत जगाला समजूनसांगणारे विश्वशास्त्रज्ञ म्हणूनस्टीफनहॉकिंग यांची ओळख आहे. विश्वशास्त्र (कॉस्मॉलाजी) व कृष्णाविवरांच्या संदर्भात स्टीफनहॉकिंगचे योगदान मोठे आहे.या त्यांच्या योगदानाबददल 2009 मध्ये त्यांना अमेरिकेला सर्वोच्च नागरिसन्मान प्रसिडोन्सि ऑल फॉर क्रिडस या किताबाने गौदविण्यात आले आहे.त्याच बरोबर कमांडर ऑफही ब्रिटीश एम्पायरहा पुरस्कारसुद्धा त्यांना देण्यात आला आहे.

द ग्रॅड डिझाईन युनिव्हर्स इन नटशोल, माय ब्रीद टिस्ट्री, द थिअरी ऑफ एव्हरीथिंग हीहॉकिंगहीत्यांची पुस्तके जगप्रसिद्ध आहेत. विश्वाच्या अत्पतीच्या रहस्थांवर आधारितत्यांचे अ ब्रीद हिस्ट्री ऑफ टाईमहे पुस्तकखूपगाजले. 1998 मध्येलिलेल्या अ ब्रीद हिस्ट्री ऑफ टाईम या ग्रंथात त्यांनी महाविसफोट या सिद्धांताची मांडणीकेली. जी Big Bank Theory नावाने प्रसिद्ध आहे. याशिवाय Theory of singularity (1970) चा सिध्दांत मांडला यात Time and space यांच्या परिमामुळे जोजोल पडतो त्यातच गुरत्वआकर्षण असे म्हणतात.तसेचबॅल्क होल चा सिद्धांत (Bank hole mechanics 1971-74) येणाऱ्या 600 वर्षात पृथ्वी अधिक तप्त होईल. तसेच पृथ्वीवर रोबटकब्जा होईल. येणाऱ्या 100 वर्षांमध्ये मानवाला दुसऱ्या ग्रहावर जाऊन जिवनसुरू करावे लागेल असेहीम्हणटले आहे.

समारोप- अम्योट्रॅपीक लॅटरलक्लेरोसिस (A.L.S.) या दुर्धर आजाराने आलेला अपंगत्वामुळे स्टीफनहॉकिंग यांना जवळजवळ पन्नास वर्षे व्हिलचेअर वर घालावे लागले.कम्प्युटरस्टीचसिंथेजाइजर च्या माध्यमातूनतेजनतेशी संवाद साधत. त्यांनी आपल्या अपंगत्वावर मात करून जगातील अनेक वैद्यकीय तज्ज्ञांचे म्हणणेखोटे टरविले.तसेच जगाच्या विज्ञानात नावनविन सिद्धांतमांड्नआधुनिक विज्ञानातील मांडलीकेली.2001 मध्येस्टीफनहॉकिंग भारतात आलेहोते.तेव्हा त्यांनीहॉकिंग

CURRENT GLOBAL REVIEWER

Special Issue XX , Vol. I
October 2019

Peer Reviewed
SJIF

ISSN : 2319 - 8648
Impact Factor : 7.139

पैडॉडॉक्स व इन्फॉर्मशन पैडाडॉक्स यांना आधुनिक पद्धतीने मांडून सापेक्षतावाद आणि क्वॉटम मैकेनिक्स मधील अंतराविरोध स्पष्टकेले.

संदर्भ :-

https//hi.m. Wikipedia.org

(1) अ ब्रीफ हिस्ट्री ऑफ टाईम : फोर्म द बिग बॅग टू ब्लॅक होल्स- स्टीफनहॉकिंग

(2) स्टीफनहॉकिंग- महेश शर्मा

(3) स्टीफनहॉकिंग- लारसनके

(4) दै. लोकमत

(5) लोकसता-

PRINCIPAL
Late Ramesh Warpudkar (ACS)
College, Sonpeth Dist. Parbhani